

Deze brochure is een uitgave van het NIVEL in 2005. De gegevens mogen met bronvermelding (R.J. Kenens, L. Hingstman, *Cijfers uit de registratie van oefentherapeuten Mensendieck – peiling 2004*, NIVEL 2005) worden gebruikt. Gezien het openbare karakter van NIVEL publicaties kunt u altijd naar deze pdf doorlinken. De brochure is te bestellen via receptie@nivel.nl.

Ga (terug) naar de website:
<http://www.nivel.nl/beroepenindezorg>

**CIJFERS UIT DE REGISTRATIE VAN
OEFENTHERAPEUTEN MENSENDIECK**
Peiling 2004

R.J. Kenens
L. Hingstman

April 2005

NIVEL
Postbus 1568, 3500 BN Utrecht
Telefoon: 030 – 27 29 700
Internet: www.nivel.nl
E-mail: nivel@nivel.nl

Het NIVEL verzamelt en verspreidt kennis en informatie over structuur en functioneren van de gezondheidszorg.

Tot de activiteiten van het NIVEL behoren het verrichten van wetenschappelijk onderzoek, registratie- en documentatieactiviteiten, alsmede het beheren van een (algemeen toegankelijke) bibliotheek.

Deze brochure staat ook op onze internetpagina:
<http://www.nivel.nl/beroepeninzorg>.

Oprichtgever:
Nederlandse Vereniging van Oefentherapeuten Mensendieck (NVOM).¹

Bron opleidingsgegevens:
Amsterdamse Hogeschool voor Paramedische Opleidingen

---

¹ Op 1 juli 2004 zijn de beroepsverenigingen van oefentherapeuten Cesar (VBC) en Mensendieck (NVOM) gefuseerd. De naam van de nieuwe vereniging luidt: Vereniging van Oefentherapeuten Cesar & Mensendieck (VvOCM).

INHOUD

1	INLEIDING	5
2	OMVANG, SAMENSTELLING & KENMERKEN	7
3	ZELFSTANDIG GEVESTIGDE PRAKTIJKEN	13
4	INSTELLINGEN	21
5	SPREIDING EN DICHTHEID	26
6	WENSEN VOOR DE TOEKOMST	30
7	PAS AFGESTUDEERDEN	32
8	SAMENVATTING	38
9	TOELICHTING BEGRIPPEN	39

1. INLEIDING

In 2002 is het NIVEL in opdracht van de Nederlandse Vereniging van Oefentherapeuten Mensendieck (NVOM)² gestart met de registratie van werkzame en pas afgestudeerde oefentherapeuten Mensendieck. Het doel van de registraties is een periodieke gegevensverzameling over het aantal, de samenstelling en de geografische spreiding van oefentherapeuten Mensendieck in Nederland.

In deze brochure worden de resultaten van de peiling per 1 januari 2004 weergegeven.

Registratie van werkzame oefentherapeuten Mensendieck

Om op reguliere basis gegevens te verzamelen over het aanbod van werkzame oefentherapeuten Mensendieck worden tweejaarlijks alle werkzame oefentherapeuten Mensendieck schriftelijk geënquêteerd. Tot op heden zijn er twee peilingen uitgevoerd (2002 en 2004). De respons op de vragenlijst in 2004 bedroeg iets meer dan 97%.

De gegevens worden opgeslagen in een registratiesysteem.

De belangrijkste gegevens zijn: persoonsgegevens (o.a. naam, leeftijd, geslacht, afstudeerdatum), gegevens over huidige werkzaamheden (o.a. werkadres, werkuren, Fte) en gegevens over de wensen voor de toekomst (o.a. pensioenleeftijd, beroepsuitoefening).

Op basis hiervan kunnen vragen beantwoord worden als:

- hoeveel werkzame oefentherapeuten Mensendieck telt Nederland?
- hoe is de verdeling naar leeftijd en geslacht?
- in welke werkvelden zijn zij werkzaam?
- hoeveel oefentherapeuten Mensendieck werken er in de verschillende werkvelden?
- wat is de gemiddelde omvang van de werkweek?

---

² Inmiddels VvOCM (zie ook pag. 2).

- hoe is de spreiding en dichtheid van oefentherapeuten Mensendieck over Nederland?
- welke wensen hebben oefentherapeuten Mensendieck ten aanzien van het aantal werkuren en het werkveld?

Registratie van afgestudeerde oefentherapeuten Mensendieck

Naast de registratie van werkzame oefentherapeuten Mensendieck is per 1 januari 2002 ook gestart met de registratie van pas afgestudeerde oefentherapeuten Mensendieck. De gegevens uit deze dataverzameling worden gebruikt om inzicht te krijgen in de mogelijkheden van pas afgestudeerden op de arbeidsmarkt. De gegevens vormen tevens een belangrijke bron voor de registratie van werkzame oefentherapeuten Mensendieck.

Voor de registratie van pas afgestudeerden wordt ieder afstudeercohort twee jaar gevolgd. De registratie is gestart met het volgen van het afstudeercohort 2001. Op 1 januari 2004 hebben alle afgestudeerden uit 2002 en 2003 een schriftelijke enquête ontvangen. De respons bedroeg 84%. Op basis van de gegevensverzameling onder pas afgestudeerden kunnen de volgende vragen worden beantwoord:

- hoeveel oefentherapeuten Mensendieck hebben de opleiding gevolgd?
- hoeveel van hen zijn als oefentherapeut Mensendieck aan de slag gegaan?
- hoeveel tijd verloopt er tussen voltooiing van de opleiding en aanvang van de werkzaamheden?
- hoeveel pas afgestudeerde oefentherapeuten Mensendieck zijn op zoek naar werk?
- welke wensen hebben pas afgestudeerde oefentherapeuten Mensendieck ten aanzien van de beroepsuitoefening?

Let op: met uitzondering van de tabellen 1 t/m 4, tabel 21 en figuur 1 hebben de cijfers in de brochure uitsluitend betrekking op gegevens van de responsgroep (807 werkzame oefentherapeuten Mensendieck).

2. AANTAL, SAMENSTELLING & KENMERKEN

Omvang beroepsgroep

Op peildatum 1 januari 2004 zijn er naar schatting in Nederland 905 oefentherapeuten Mensendieck werkzaam (tabel 1).³ Van hen is het merendeel (93%) vrouw.⁴ Ten opzichte van de peiling in 2002 is het aantal werkzame oefentherapeuten Mensendieck met circa 4% toegenomen.

Tabel 1: Aantal werkzame oefentherapeuten Mensendieck¹, op 1 januari

	2002	2004
Aantal werkzame personen	870	905
<i>-waarvan vrouw</i>	<i>93%</i>	<i>93%</i>

¹ Aantal betreft schatting.

Bron: NVOM, NIVEL.

Werkveld

Oefentherapeuten Mensendieck kunnen in verschillende werkvelden werkzaam zijn. Er zijn drie groepen te onderscheiden, te weten oefentherapeuten Mensendieck die enkel in een zelfstandig gevestigde praktijk/gezondheidscentrum werkzaam zijn, oefentherapeuten die enkel in een instelling werkzaam zijn en oefentherapeuten die zowel in een zelfstandig gevestigde praktijk als in een instelling werkzaam zijn.

Verder geldt dat in een zelfstandige praktijk of gezondheidscentrum zowel praktijkhouders en/of medewerkers (in loondienst) werkzaam zijn, waarbij men ook nog op verschillende praktijkadressen het beroep kan uitoefenen.

Uit tabel 2 blijkt dat het grootste deel (91%) van de oefentherapeuten Mensendieck uitsluitend werkzaam is in een

³ Dit aantal is gecorrigeerd voor de non-respons én het deel dat geen lid van de NVOM is.

⁴ Uitgaande van de veronderstelling dat voor de totale beroepsgroep dezelfde man:vrouw verhouding geldt als voor de responsgroep.

zelfstandig gevestigde praktijk. Circa 6% werkt uitsluitend in een instelling en 3% werkt zowel in een zelfstandige praktijk als in een instelling. Deze percentages wijken niet veel af van de resultaten van de peiling in 2002.

Er zijn nauwelijks verschillen tussen mannen en vrouwen te onderscheiden.

Tabel 2: Absolute en relatieve verdeling van het aantal werkzame oefentherapeuten Mensendieck naar werkveld en geslacht, op 1 januari 2004

	Mannen		Vrouwen		Totaal	
	abs	%	abs	%	abs	%
Praktijk	55	90,6	772	91,4	827	91,4
Instelling	3	5,7	50	5,9	53	5,9
Beide	2	3,8	23	2,7	25	2,8
Totaal	60	100,0	845	100,0	905	100,0

Leeftijd

Van de werkzame oefentherapeuten Mensendieck is 19% jonger dan 30 jaar en 16% vijftig jaar of ouder (tabel 3). De gemiddelde leeftijd bedraagt 39 jaar. Wordt er onderscheid gemaakt naar geslacht dan blijkt uit de tabel dat het aandeel mannelijke oefentherapeuten Mensendieck jonger dan 30 jaar (8%) aanzienlijk lager te liggen dan bij vrouwen (21%). Het verschil in aandeel 50-plussers is minder groot: 10% van de mannen is 50 jaar of ouder, bij vrouwen is dat 16%. De gemiddelde leeftijd van de mannen is iets hoger (40 jaar) dan van vrouwen (39 jaar).

Tabel 3: Leeftijdsopbouw van werkzame oefentherapeuten
Mensendieck naar geslacht, op 1 januari 2004

	Mannen		Vrouwen		Totaal	
	abs	%	abs	%	abs	%
< 25 jaar	-	-	47	5,6	47	4,3
25-29 jaar	5	8,3	127	15,0	132	14,9
30-34 jaar	10	16,7	132	15,6	142	15,9
35-39 jaar	12	20,0	143	16,9	155	17,1
40-44 jaar	13	21,7	155	18,3	168	18,8
45-49 jaar	14	23,3	107	12,7	121	13,4
50-54 jaar	6	10,0	65	7,7	71	7,9
55-59 jaar	-	-	34	4,0	34	3,8
>= 60 jaar	-	-	35	4,1	35	3,9
Totaal	60	100,0	845	100,0	905	100,0

Als een onderscheid wordt gemaakt naar werkveld, dan blijkt dat de oefentherapeuten werkzaam in een instelling een aanzienlijk jongere leeftijdsopbouw hebben dan oefentherapeuten werkzaam in een zelfstandig gevestigde praktijk (tabel 4). Zo'n 30% van de groep in loondienst van een instelling is jonger dan 30 jaar, tegenover 18% van de oefentherapeuten die enkel in een zelfstandig gevestigde praktijk werkzaam zijn. De groep met een gecombineerd werkveld heeft de jongste leeftijdsopbouw. Van hen is 41% jonger dan 30 jaar en slechts 5% ouder dan 50 jaar.

De verschillen in de leeftijdsopbouw zien we terug in de gemiddelde leeftijd. Oefentherapeuten die uitsluitend werkzaam zijn in een zelfstandige praktijk zijn gemiddeld 40 jaar. Oefentherapeuten in loondienst in een instelling hebben een gemiddelde leeftijd van 38 jaar en de oefentherapeuten met een gecombineerd werkveld zijn gemiddeld 33 jaar.

Tabel 4: Leeftijdsofbouw van werkzame oefentherapeuten
Mensendieck naar werkveld, op 1 januari 2004

	<u>Praktijk</u>	<u>Instelling</u>	<u>Beide</u>	<u>Totaal</u>
	%	%	%	%
< 25 jaar	3,5	11,6	13,6	4,3
25-29 jaar	14,2	18,6	27,3	14,9
30-34 jaar	16,2	7,0	22,7	15,9
35-39 jaar	17,8	14,0	9,1	17,1
40-44 jaar	18,4	25,6	18,2	18,8
45-49 jaar	14,0	9,3	4,5	13,4
50-54 jaar	8,1	7,0	4,5	7,9
55-59 jaar	3,8	4,7	-	3,8
>= 60 jaar	4,1	2,3	-	3,9
Totaal (%)	100,0	100,0	100,0	100,0
Totaal (abs)	827	53	25	905

Jaar van afstuderen

Uit tabel 5 is af te lezen dat van de huidige groep werkzame oefentherapeuten Mensendieck het grootste deel (36%) tussen de 10 en 20 jaar geleden is afgestudeerd. Circa 30% heeft meer dan 20 jaar geleden de studie afgerond.

Het aandeel vrouwen dat meer dan 20 jaar geleden is afgestudeerd is aanzienlijk hoger (31%) dan het aandeel mannen (15%).

Tabel 5: Verdeling van het aantal werkzame oefentherapeuten Mensendieck naar periode van afstuderen¹, op 1 januari 2004

	Mannen		Vrouwen		Totaal	
	abs	%	abs	%	abs	%
<5 jaar	4	8,3	104	14,7	108	14,3
5-10 jaar	14	29,2	140	19,8	154	20,4
10-20 jaar	23	47,9	246	34,8	269	35,7
>= 20 jaar	7	14,6	216	30,6	223	29,6
Totaal	48	100,0	706	100,0	754	100,0

¹ Van 52 oefentherapeuten is het afstudeerjaar onbekend en van 1 het geslacht.

Aantal Fte

In tabel 6 wordt een overzicht gegeven van het totaal aantal Fte dat oefentherapeuten per week werkzaam zijn. Dit betekent dat voor oefentherapeuten die op verschillende locaties werkzaam zijn is gekeken naar de totale werktijd. Op basis hiervan is berekend dat 90% van de oefentherapeuten parttime werkt (minder dan 1 Fte). Bijna 44% werkt minder dan 0,6 Fte.

Het aandeel parttimers onder vrouwen (91%) is hoger dan onder mannen (81%). Het gemiddelde aantal Fte bedraagt 0,59 waarbij mannen een hoger gemiddelde (0,70 Fte) hebben dan vrouwen (0,58 Fte).

Tabel 6: Absolute en relatieve verdeling omvang werkweek (in Fte) van werkzame oefentherapeuten Mensendieck naar geslacht, op 1 januari 2004

	Mannen		Vrouwen		Totaal	
	abs	%	abs	%	abs	%
< 0,2	-	-	24	3,2	24	3,0
0,2 - 0,4	2	3,8	72	9,6	74	9,2
0,4 - 0,6	10	18,9	244	32,4	254	31,6
0,6 - 0,8	19	35,8	270	35,9	289	35,9
0,8 - 1,0	12	22,6	74	9,8	86	10,7
>= 1,0 (fulltime)	10	18,9	68	9,0	78	9,7
Totaal	53	100,0	752	100,0	805	100,0
Gemid. Fte	0,70		0,58		0,59	

¹ Van 2 oefentherapeuten is het geslacht onbekend.

Uitgesplitst naar werkveld blijkt dat 90% van de oefentherapeuten die uitsluitend in een zelfstandige praktijk werkzaam zijn een parttime functie heeft (tabel 7). Van de oefentherapeuten die alleen in loondienst van een instelling werkzaam zijn, heeft 94% een parttime baan. Het gemiddeld aantal Fte van oefentherapeuten die zowel in een praktijk als instelling werken, is het hoogst (0,80). Het gemiddeld aantal Fte van oefentherapeuten die uitsluitend in een praktijk óf instelling werken, ontloopt elkaar niet veel (respectievelijk 0,59 Fte en 0,61 Fte).

Tabel 7: Absolute en relatieve verdeling omvang werkweek (in Fte) van werkzame oefentherapeuten-Mensendieck naar werkveld¹, op 1 januari 2004

	Praktijk		Instelling		Beide		Totaal	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
< 0,2	13	1,8	4	8,5	-	-	17	2,1
0,2 - 0,4	71	9,7	3	6,4	-	-	74	9,3
0,4 - 0,6	246	33,7	6	12,8	2	9,1	254	31,8
0,6 - 0,8	261	35,7	20	42,6	9	40,9	290	36,3
0,8 - 1,0	69	9,4	11	23,4	6	27,3	86	10,8
>= 1,0 (fulltime)	71	9,7	3	6,4	5	22,7	79	9,9
Totaal	731	100,0	47	100,0	22	100,0	800	100,0
Gemid. Fte	0,59		0,61		0,80		0,59	

Lidmaatschap NVOM

Op 1 januari 2004 is 97% van de 807 werkzame oefentherapeuten die hebben gerespondeerd lid van de Nederlandse Vereniging van Oefentherapeuten Mensendieck (NVOM). Van de vrouwelijke oefentherapeuten Mensendieck is in 2004 een groter deel lid (98%) dan van de mannen (92%).

3. ZELFSTANDIG GEVESTIGDE PRAKTIJKEN

Aantal praktijkadressen

In Nederland zijn er 641 praktijkadressen voor oefentherapie Mensendieck (tabel 8). Op 67% van de praktijkadressen werkt één oefentherapeut en op iets meer dan een kwart van de praktijkadressen werken er twee. Meer dan vier oefentherapeuten per praktijkadres komt relatief weinig voor (5%). Ten opzichte van de peiling in 2002 is er niet veel veranderd; het aandeel praktijkadressen met één oefentherapeut is iets afgenomen, voornamelijk ten gunste van het aandeel praktijkadressen met vier of meer oefentherapeuten.

Tabel 8 Verdeling van het aantal oefentherapeuten
Mensendieck per praktijkadres, op 1 januari 2002
en 2004

Aantal oefentherapeuten Mensendieck per praktijkadres	2002		2004	
	abs	%	abs	%
1	381	71,5%	431	67,2%
2	112	21,0%	141	22,0%
3	29	5,4%	39	6,1%
>= 4	11	2,1%	30	4,7%
Totaal	533	100,0%	641	100,0%

Aantal praktijkhouders

Naar schatting zijn er in 2004 in totaal 775 praktijkhouders werkzaam. Op 8% van de praktijkadressen is geen praktijkhouder werkzaam. In de meeste gevallen (65%) is er één praktijkhouder werkzaam. Op circa één op de vijf praktijkadressen zijn twee praktijkhouders werkzaam. In slechts 3% van de gevallen werken er op een praktijkadres 4 of meer praktijkhouders.

Ten opzichte van 2002 zien we een toename van het aandeel praktijkadressen zonder praktijkhouder (van 1% tot 8%). Het percentage praktijkadressen waar één oefentherapeut Mensendieck werkt, is sterk afgenomen (van 73% tot 65%).

Tabel 9: Absolute en relatieve verdeling van het aantal praktijkadressen naar aantal praktijkhouders, op 1 januari 2002 en 2004

Aantal praktijkhouders per praktijkadres	2002 (N=533)	2004 (N=641)
0	1,3%	8,0%
1	73,0%	64,6%
2	19,7%	19,3%
3	4,1%	4,8%
>= 4	1,9%	3,3%
Totaal	100,0%	100,0%

Aantal praktijkmedewerkers

Naar schatting zijn er in 2004 in totaal 40 praktijkmedewerkers werkzaam. Op de meeste praktijkadressen (87%) zijn geen medewerkers in loondienst werkzaam (tabel 10). Als er wel medewerkers in loondienst zijn, dan gaat het veelal om één persoon (9%). Twee of meer medewerkers in loondienst op één praktijkadres komt slechts in 3% van de gevallen voor.

Vergeleken met 2002 is het aandeel praktijkadressen zonder praktijkmedewerkers in loondienst afgenomen (van 95% tot 87%). Deze afname wordt gecompenseerd door de toename van het aandeel praktijkadressen met één praktijkmedewerker.

Tabel 10: Absolute en relatieve verdeling van het aantal praktijkadressen naar aantal praktijkmedewerkers, op 1 januari 2002 en 2004

Aantal praktijkmedewerkers per praktijkadres	2002 (N=533)	2004 (N=641)
0	94,7%	87,4%
1	4,5%	9,4%
2	0,8%	2,2%
3	-	0,6%
>= 4	-	0,5%
Totaal	100,0%	100,0%

Aantal Fte

Van de 724 praktijkhouders (responsgroep) werkt 9% fulltime (tabel 11). Mannelijke praktijkhouders werken relatief vaker fulltime dan hun vrouwelijke collega's (respectievelijk 18% en 9%). Gemiddeld werken praktijkhouders 0,58 Fte per week, waarbij mannen hoger scoren dan vrouwen (respectievelijk 0,69 Fte en 0,58 Fte).

Tabel 11: Absolute en relatieve verdeling omvang werkweek (in Fte) van praktijkhouders naar geslacht, op 1 januari 2004¹

	Mannen		Vrouwen		Totaal	
	abs	%	abs	%	abs	%
< 0,2	-	-	12	1,8	12	1,7
0,2 - 0,4	3	6,0	71	10,5	74	10,2
0,4 - 0,6	11	22,0	238	35,3	249	34,4
0,6 - 0,8	16	32,0	242	35,9	258	35,6
0,8 - 1,0	11	22,0	53	7,9	64	8,8
>= 1,0 (fulltime)	9	18,0	58	8,6	67	9,3
Totaal	50	100,0	674	100,0	724	100,0
Gemid. Fte	0,69		0,58		0,58	

¹ Verdeling betreft alleen het aantal Fte dat de oefentherapeut Mensendieck als praktijkhouder werkt. Van 1 praktijkhouder is het geslacht onbekend. Tabel betreft alleen de responsgroep.

Uit tabel 12 kan worden afgelezen dat er geen mannelijke praktijkmedewerkers zijn. Verder blijkt dat op één oefentherapeut na alle praktijkmedewerkers parttime werken. Gemiddeld werken praktijkmedewerkers 0,45 Fte per week in een zelfstandig gevestigde praktijk.

Tabel 12: Absolute en relatieve verdeling omvang werkweek (in Fte) van praktijkmedewerkers naar geslacht, op 1 januari 2004¹

	Mannen		Vrouwen		Totaal	
	abs	%	abs	%	abs	%
< 0,2	-	-	3	8,3	3	8,3
0,2 - 0,4	-	-	12	33,3	12	33,3
0,4 - 0,6	-	-	13	36,1	13	36,1
0,6 - 0,8	-	-	5	13,9	5	13,9
0,8 - 1,0	-	-	3	8,3	3	8,3
>= 1,0 (fulltime)	-	-	-	-	-	-
Totaal	-	-	36	100,0	36	100,0
Gemid. Fte	-	-	0,44		0,45	

¹ Verdeling betreft alleen het aantal Fte dat de oefentherapeut Mensendieck als praktijkmedewerker werkt. Van 1 praktijkmedewerker is het geslacht onbekend. Hij/zij werkt fulltime. Tabel betreft de responsgroep.

Aantal werkuren

Uit tabel 13 blijkt dat 11% van de praktijkhouders 40 uur of meer per week in een zelfstandig gevestigde praktijk werkzaam zijn. Dit geldt relatief vaker voor mannen (21%) dan voor vrouwen (11%). De duur van de gemiddelde werkweek van praktijkhouders bedraagt 28,2 uur. Mannen hebben gemiddeld een langere werkweek dan vrouwen (respectievelijk 34 uur en 28 uur).

Tabel 13: Absolute en relatieve verdeling omvang werkweek (in uren) van praktijkhouders naar geslacht, op 1 januari 2004¹

	Mannen		Vrouwen		Totaal	
	abs	%	abs	%	abs	%
< 8	-	-	13	2,4	13	2,2
8 - 16	1	2,6	48	8,8	49	8,3
16 - 24	11	28,2	154	28,1	165	28,1
24 - 32	2	5,1	166	30,3	168	28,6
32 - 40	17	43,6	109	19,9	126	21,5
>= 40 (fulltime)	8	20,5	58	10,6	66	11,2
Totaal	39	100,0	548	100,0	587	100,0
Gemid. uren	34,0		27,8		28,2	

¹ Verdeling betreft alleen het aantal uur dat de oefentherapeut Mensendieck als praktijkhouder werkt. Van niet alle praktijkhouders is bekend hoeveel uur zij per week werken.

In tabel 14 wordt de relatieve omvang van de werkweek van (vrouwelijke) praktijkmedewerkers in beeld gebracht.

Gezien de kleine aantallen dienen de cijfers in de tabel met enige voorzichtigheid geïnterpreteerd te worden.

Zo'n 3% van de praktijkmedewerkers werkt minstens 40 uur per week als medewerker. De gemiddelde werkweek van de praktijkmedewerkers bedraagt 20,9 uur per week.

Tabel 14: Absolute en relatieve verdeling omvang werkweek (in uren) van praktijkmedewerkers naar geslacht, op 1 januari 2004¹

	Mannen		Vrouwen		Totaal	
	abs	%	abs	%	abs	%
< 8	-	-	3	9,4	3	9,4
8 - 16	-	-	10	31,3	10	31,3
16 - 24	-	-	8	25,0	8	25,0
24 - 32	-	-	5	15,6	5	15,6
32 - 40	-	-	5	15,6	5	15,6
>= 40 (fulltime)	-	-	1	3,1	1	3,1
Totaal	-	-	32	100,0	32	100,0
Gemid. uren	-	-	20,3		20,9	

¹ Verdeling betreft alleen het aantal uur dat de oefentherapeut Mensendieck als praktijkmedewerker werkt. Van niet alle praktijkmedewerkers is bekend hoeveel uur zij per week werken.

Type werkzaamheden

Praktijkhouders besteden per week het grootste deel van hun tijd aan patiëntenzorg, namelijk gemiddeld 83% (tabel 15). Praktijkmedewerkers besteden relatief meer tijd aan patiëntenzorg (93%). Praktijkhouders zijn meer tijd kwijt aan administratieve werkzaamheden (10% tegenover 7% bij praktijkmedewerkers). Tot slot zien we dat praktijkhouders ongeveer 7% van hun tijd aan 'overige werkzaamheden' (IOM, bij- en nascholing etc.) besteden, terwijl praktijkmedewerkers daar nagenoeg geen tijd aan besteden (0,04 uur).⁵

⁵ De hoeveelheid tijd die door praktijkmedewerkers per week aan 'overige werkzaamheden' wordt besteed, zou hoger kunnen liggen dan hier vermeld. In de vragenlijst worden twee voorbeelden genoemd van werkzaamheden (IOM, bij- en nascholing) die onder deze categorie vallen. Onder 'overige werkzaamheden' behoren echter ook werkzaamheden als: PR, overleg met de huisarts, symposia en landelijke of regionale vergaderingen. Door deze werkzaamheden niet expliciet in de vragenlijst te noemen, zou het door de oefentherapeut opgegeven aantal uren wellicht te laag kunnen zijn.

Tabel 15: Verdeling van het gemiddeld aantal werkuren per week naar type werkzaamheden en uitgesplitst naar praktijkhouder en medewerkers in loondienst, op 1 januari 2004¹

	Patiëntenzorg	Administratie	Overig
Praktijk- houder	23,9 83,3%	2,9 10,1%	1,9 6,6%
Praktijk- medewerker	18,0 93,3%	1,3 6,7%	- -
Totaal (praktijk)	24,0 83,3%	2,9 10,1%	1,9 6,6%

¹ Praktijkmedewerkers besteden gemiddeld per week 0,04 uur aan 'overige werkzaamheden'.

4. INSTELLINGEN

Type instelling

Rond de 9% van alle werkzame oefentherapeuten Mensendieck werkt in loondienst van een instelling. In tabel 16 wordt een overzicht gegeven van het type instelling waarin men werkzaam is. Het grootste deel (43%) van de werkplekken voor oefentherapeuten Mensendieck is te vinden in verpleeg- of een verzorgingshuizen. Daarna volgen de thuiszorg/kruiswerk met 14% van de werkplekken en het academisch ziekenhuis met 9%.

Tabel 16: Absolute en relatieve verdeling van het aantal werkplekken van oefentherapeuten Mensendieck in loondienst naar type instelling, op 1 januari 2004

	abs	%
Verpleeghuis/verzorgingshuis	28	43,1
Thuiszorg/kruiswerk	9	13,8
Academisch ziekenhuis	6	9,2
Instelling voor verstandelijk gehandicapten	4	6,2
Bedrijfsoefentherapeut	3	4,6
Psychiatrische instelling	3	4,6
Revalidatiecentrum	3	4,6
School (onderwijs gerelateerd)	2	3,1
Anders	7	10,8
Totaal	65	100,0

¹ Van 9 oefentherapeuten Mensendieck is niet bekend in welke type instelling zij werkzaam zijn.

Aantal Fte

Slechts 6% van de oefentherapeuten Mensendieck in loondienst van een instelling werkt fulltime (tabel 17). Dit geldt relatief wat vaker voor mannen (20%) dan voor vrouwen (5%). Uit tabel 17 blijkt verder dat 22% minder dan 0,4 Fte per week werkzaam is.

Gemiddeld werken medewerkers in loondienst van een instelling 0,53 Fte per week, waarbij de mannen een hoger gemiddelde hebben (0,66 Fte) dan vrouwen (0,52 Fte).

Tabel 17: Absolute en relatieve verdeling omvang werkweek (in Fte) van oefentherapeuten Mensendieck werkzaam in loondienst van een instelling, op 1 januari 2004

	Mannen		Vrouwen		Totaal	
	abs	%	abs	%	abs	%
< 0,2	-	-	11	16,4	11	15,3
0,2 - 0,4	-	-	5	7,5	5	6,9
0,4 - 0,6	3	60,0	23	34,3	26	36,1
0,6 - 0,8	-	-	15	22,4	15	20,8
0,8 - 1,0	1	20,0	10	14,9	10	13,9
>= 1,0 (fulltime)	1	20,0	3	4,5	4	5,6
Totaal	5	100,0	67	100,0	72	100,0
Gemid. Fte	0,66		0,52		0,53	

Tabel 18 toont het gemiddelde aantal Fte van oefentherapeuten in loondienst van instellingen (uitgesplitst naar type). Alleen instellingen waar 4 of meer oefentherapeuten Mensendieck werkzaam zijn, worden weergegeven. Te zien valt dat oefentherapeuten Mensendieck in een academisch ziekenhuis gemiddeld per week het meest aantal Fte werken (0,85). In de thuiszorg/kruiswerk werkt men per week gemiddeld het minst (0,16 Fte).

Tabel 18: Gemiddeld aantal Fte per week van oefentherapeuten Mensendieck in loondienst van een instelling naar type instelling, op 1 januari 2004¹

	abs	Fte
Verpleeg-/ verzorgingshuis	26	0,58
Thuiszorg/ kruiswerk	9	0,16
Academisch ziekenhuis	6	0,85
Instelling voor verstandelijk gehandicapten	4	0,66
Totaal (alle instellingen)	72	0,53

¹ Alleen 4 grootste instellingen (4 of meer werkplekken voor oefentherapeuten Mensendieck) en totaal van alle instellingen waar oefentherapeuten Mensendieck werkzaam zijn.

Aantal werkuren

Uit tabel 19 blijkt dat bijna een circa 23% van de oefen-therapeuten Mensendieck in loondienst van een instelling minder dan 8 uur per week in een instelling werkzaam is. De gemiddelde duur van de werkweek bedraagt 20,4 uur per week. Hierbij moet worden aangetekend dat een deel van deze groep (32%) naast dit loondienstverband ook nog werkzaam is in een zelfstandig gevestigde praktijk. Uit tabel 18 blijkt verder dat vrouwen gemiddeld 20,1 uur per week werken.

Tabel 19: Absolute en relatieve verdeling omvang werkweek (in uren) van oefen-therapeuten Mensendieck in loondienst van een instelling naar geslacht, op 1 januari 2004¹

	Mannen		Vrouwen		Totaal	
	abs	%	abs	%	abs	%
< 8	-	-	10	23,8	10	22,7
8 - 16	-	-	6	14,3	6	13,6
16 - 24	1	50,0	11	26,2	11	25,0
24 - 32	-	-	9	21,4	9	20,5
32 - 40	1	50,0	5	11,9	6	13,6
>= 40 (fulltime)	-	-	1	2,4	1	2,3
Totaal	2	100,0	42	100,0	44	100,0
Gemid. uren	26,0		20,1		20,4	

¹ Van 28 oefen-therapeuten Mensendieck in loondienst van een instelling is niet bekend hoeveel uur zij daar werkzaam zijn.

Type werkzaamheden

Oefen-therapeuten Mensendieck werkzaam in een instelling besteden gemiddeld 79% van hun tijd aan patiëntenzorg, 13% aan administratie en 8% aan overige werkzaamheden (tabel 20). Deze percentages wijken niet of nauwelijks af van de peiling in 2002. Per type instelling zijn er duidelijke verschillen. In verpleeg- en verzorgingshuizen wordt 83% van de tijd besteed aan patiëntenzorg, terwijl dit in instel-

lingen voor verstandelijk gehandicapten 57% is. Hier besteedt men in vergelijking tot de andere instellingen relatief veel meer tijd aan administratie (25%).

Tabel 20: Verdeling van het gemiddeld aantal werkuren per week van oefentherapeuten Mensendieck in loondienst van een instelling naar type werkzaamheden¹, op 1 januari 2004

	Patiëntenzorg	Administratie	Overig
Verpleeg-/ verzorgingshuis	20,1 82,7%	3,0 12,3%	1,2 4,9%
Thuiszorg/ kruiswerk	3,5 74,5%	0,6 12,8%	0,6 12,8%
Academisch ziekenhuis	26,0 74,7%	5,3 15,2%	3,5 10,1%
Instelling voor verstan- delijk gehandicapten	18,8 56,5%	8,3 24,9%	6,2 18,6%
Totaal (alle instellingen)	16,6 79,0%	2,7 12,9%	1,7 8,1%

¹ Alleen 4 grootste instellingen (4 of meer werkplekken voor oefentherapeuten Mensendieck) en totaal van alle instellingen waar oefentherapeuten Mensendieck werkzaam zijn.

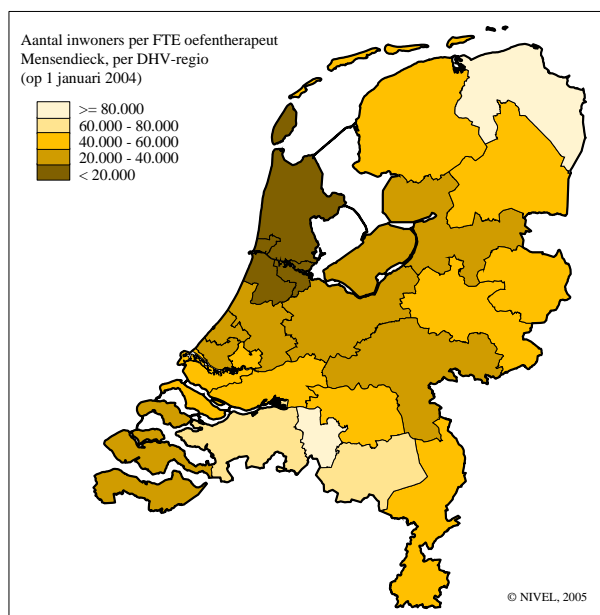
5. SPREIDING EN DICHTHEID

Om de spreiding van de oefentherapeuten Mensendieck vast te stellen, is gebruik gemaakt van de regionale indeling van de Districts Huisartsen Verenigingen (de zogenaamde DHV-regio's).

Gekeken is naar de verhouding tussen het aantal inwoners en het totaal aantal Fte oefentherapeuten Mensendieck in die betreffende regio. Voor geheel Nederland geldt per 1 januari 2004 een oefentherapeuten dichtheid van 33.908 inwoners per Fte.

Uit figuur 1 kan worden afgeleid dat er regionale verschillen zijn in de oefentherapeutendichtheid. In Noord-Holland is deze het hoogste; dat wil zeggen minder dan 20.000 inwoners per Fte oefentherapeut. De laagste dichtheid wordt genoteerd in Tilburg en omstreken en in Groningen.

Figuur 1: Aantal inwoners per FTE oefentherapeut
Mensendieck naar DHV, op 1 januari 2004

Als vervolgens wordt gekeken naar de spreiding van oefentherapeuten Mensendieck over de verschillende type gemeenten dan blijkt dat in niet-stedelijke gemeenten de dichtheid het laagst is (tabel 21). In zeer sterk stedelijke gemeenten is de dichtheid het hoogst.

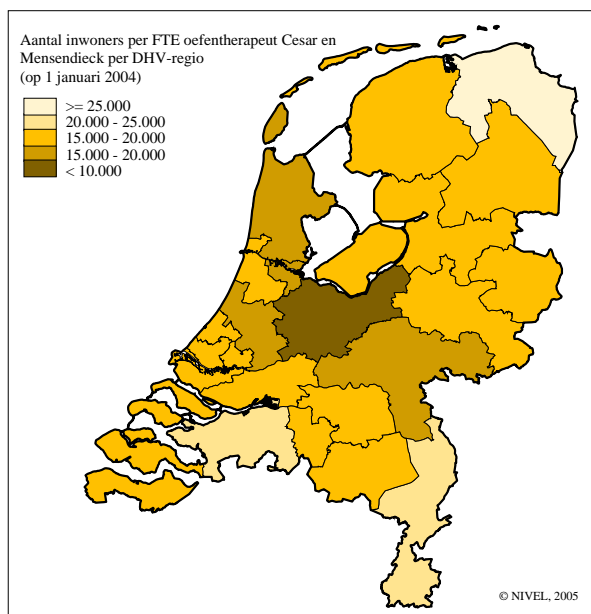
Tabel 21: Aantal inwoners per Fte oefentherapeut
Mensendieck naar stedelijkheid¹ gemeente, op 1
januari 2004

	Aantal inwoners	FTE oefenthera- peut-Mensendieck	Dichtheid
Zeer sterk stedelijk	2.889.268	126,8	22.781
Sterk stedelijk	4.416.413	141,1	31.295
Matig Stedelijk	3.359.128	99,6	33.733
Weinig stedelijk	3.449.550	73,6	46.863
Niet-stedelijk	2.140.574	38,3	55.963
NEDERLAND	16.254.933	479,4	33.908

¹ Zie voor nadere uitleg het onderdeel 'Begrippen'.

In de nu volgende figuur en tabel worden wederom de dichtheid naar DHV-regio en stedelijkheid weergegeven. Alleen nu voor alle oefentherapeuten (Cesar én Mensendieck). Voor informatie over dichtheden van alleen oefentherapeuten Cesar wordt verwezen naar de brochure "Cijfers uit de registratie van oefentherapeuten Cesar - peiling 2004".

Figuur 2: Aantal inwoners per FTE oefentherapeut (Cesar en Mensendieck) naar DHV, op 1 januari 2004

Het aantal inwoners per FTE oefentherapeut (Cesar en Mensendieck) is het hoogst in DHV Midden Nederland (9.790) en Amsterdam e.o. (1.052). In DHV Limburg en Groningen is de dichtheid het laagst (respectievelijk 22.578 en 26.593).

Wat betreft de dichtheid naar stedelijkheid zien we dat de ze het hoogst is in zeer sterk stedelijke gemeenten: 12.900. In niet-stedelijke gemeenten is de dichtheid het laagst (27.715).

Tabel 22: Aantal inwoners per Fte oefentherapeut
Mensendieck naar stedelijkheid¹ gemeente, op 1
januari 2004

	Aantal inwoners	FTE oefentherapeut	Dichtheid
Zeer sterk stedelijk	2.889.268	224,0	12.900
Sterk stedelijk	4.416.413	275,4	16.034
Matig Stedelijk	3.359.128	230,4	14.579
Weinig stedelijk	3.449.550	232,9	14.808
Niet-stedelijk	2.140.574	77,2	27.715
NEDERLAND	16.254.933	1.040,0	15.630

¹ Zie voor nadere uitleg het onderdeel 'Begrippen'.

6. WENSEN VOOR DE TOEKOMST

Aan de oefentherapeuten Mensendieck is gevraagd of zij veranderingen wensen ten aanzien van de duur van de werkweek, het type instelling/praktijk en of zij concrete plannen hebben om (tijdelijk) te stoppen met het werk als oefentherapeut Mensendieck.

Aantal Fte

Het merendeel van de oefentherapeuten (68%) wenst geen verandering in het aantal Fte. Daarentegen wil 23% meer gaan werken en 9% juist minder.

Van de oefentherapeuten Mensendieck heeft 29% concrete plannen om binnen vijf jaar (vóór 2009) minder of meer Fte per week te gaan werken. Onder de oefentherapeuten Mensendieck die in zowel een praktijk als instelling werkzaam zijn, bevinden zich relatief de meeste (37%) personen die concrete plannen hebben om minder of meer Fte te gaan werken (tabel 23).

Tabel 23: Plannen van oefentherapeuten Mensendieck met betrekking tot de omvang van hun werkweek, naar werkveld, op 1 januari 2004

	praktijk	instelling	beide	totaal
geen verandering	71%	76%	63%	71%
meer fte	18%	18%	16%	18%
minder fte	11%	6%	21%	11%
Totaal	100%	100%	100%	100%

Type instelling/praktijk

Zo'n 51% van de oefentherapeuten Mensendieck zou indien de mogelijkheid zich voordoet, van (type) praktijk/instelling veranderen (tabel 24). Mannelijke oefentherapeuten Mensendieck uiten relatief vaker de wens in een andere instelling/praktijk te willen gaan werken dan vrouwen (respectievelijk 74% en 50%).

Van de oefentherapeuten die verandering met betrekking tot de werkplek wensen, wil het grootste deel een ander soort organisatie. Van de oefentherapeuten die zowel werkzaam zijn in een praktijk als instelling, wil 53% een ander soort organisatie. Van de oefentherapeuten die uitsluitend werkzaam zijn in een instelling, wil 40% in een ander soort organisatie werken.

Tabel 24: Voorkeuren van oefentherapeuten Mensendieck met betrekking tot de werkplek, naar werkveld, op 1 januari 2004

	praktijk	instelling	beide	totaal
geen verandering	49%	54%	42%	49%
wel verandering				
-zelfde soort organisatie	3%	6%	5%	3%
-ander soort organisatie	48%	40%	53%	48%
Totaal	100%	100%	100%	100%

Oefentherapeuten Mensendieck die de wens uiten dat zij in een ander soort organisatie willen werken, duiden aan met name te willen werken in een revalidatiecentrum (38%) of gezondheidscentrum (26%). Ook zouden zij graag werkzaam willen zijn als bedrijfsoefentherapeut gericht op de preventie of arbeidsreïntegratie (respectievelijk 25% en 23%).

Stoppen met werken

Het grootste deel (89%) van de oefentherapeuten geeft aan geen concrete plannen te hebben om binnen vijf jaar te stoppen. Circa 3% zegt te willen stoppen maar dat dit tijdelijk zal zijn. Rond de 8% zegt binnen 5 jaar definitief de werkzaamheden neer te leggen. Deze groep is gemiddeld 49 jaar.

Op de vraag tot welke leeftijd men verwacht als oefentherapeut werkzaam te zijn, geeft 64% aan voor hun 61ste te willen stoppen.

7. PAS AFGESTUDEERDEN NADER BELICHT

Aantal in opleiding

Eind 2004 volgden in totaal 141 studenten de opleiding Oefentherapie Mensendieck (tabel 25). Ruim driekwart van de studenten is vrouw.

Tabel 25: Opleidingsgegevens oefentherapeuten
Mensendieck (2000-2004)

	2000	2001	2002	2003	2004
Aantal eerstejaarsstudenten	42	32	36	52	28
waarvan vrouw	88%	70%	77%	71%	85%
Totaal aantal in opleiding	160	142	132	157	141
waarvan vrouw	89%	85%	83%	75%	77%
Opleiding voltooid	36	43	35	23	.
waarvan vrouw	92%	95%	97%	70%	.

Bron: HBO-Raad.

Werkzaamheden/bezigheden

Van de oefentherapeuten Mensendieck die in het jaar 2002 of 2003 zijn afgestudeerd én de vragenlijst hebben ingevuld, was 70% op peildatum 1 januari 2004 als oefentherapeut werkzaam (tabel 26). Zo'n 42% was werkzaam in een zelfstandige praktijk en 11% in een instelling.

Van degenen die op de peildatum niet werkzaam waren, is de helft op zoek naar een baan als oefentherapeut Mensendieck.

Tabel 26: Absolute en relatieve verdeling van in 2002 of 2003 afgestudeerde oefentherapeuten Mensendieck naar werkzame status, op 1 januari 2004

	abs	%
Werkzaam	40	70,2
Praktijk	24	42,1
Instelling	6	10,5
Beide	3	5,3
Waarnemer	7	12,3
Niet werkzaam	17	29,8
Op zoek naar functie	9	15,8
Niet op zoek naar functie	8	14,0
Totaal	57	100,0

Aansluiting opleiding en werk

In de vragenlijst aan pas afgestudeerden, is aan de hand van een viertal stellingen de meningen over de aansluiting tussen de opleiding en praktijk in kaart gebracht. De respondenten konden op een vijfspuntschaal aangeven in hoeverre zij het met de stellingen (on)eens waren. In tabel 27 zijn de meningen van de in 2002 of 2003 afgestudeerde oefentherapeuten Mensendieck opgenomen. De cijfers in de tabel dienen met enige voorzichtigheid geïnterpreteerd te worden, omdat het om kleine aantallen gaat.

Tabel 27: Meningen van de in 2002 of 2003 afgestudeerde oefentherapeuten Mensendieck over de aansluiting opleiding en praktijk

	(helemaal)		Neutraal		(helemaal)	
	mee oneens				mee eens	
	abs	%	abs	%	abs	%
- Na het afronden van mijn opleiding schoten mijn oefentherapeutische vaardigheden te kort om als beginnend beroepsbeoefenaar adequaat te functioneren	33	70,2	10	21,3	4	8,5
- Ik beschik over voldoende kennis en vaardigheden om mijn huidige functie te vervullen	9	19,1	6	12,8	32	68,1
- Mijn opleiding heeft in sterke mate bijgedragen aan het niveau van mijn kennis en vaardigheden	6	12,2	11	22,4	32	65,3
- Mijn opleiding geeft een goede basis voor mijn verdere loopbaan	5	10,2	9	18,4	35	71,4

De studenten oordelen positief over hun studie: circa 70% van de pas afgestudeerden vindt dat na het afronden van hun opleiding hun oefentherapeutische vaardigheden *niet* te kort schoten om als beginnend beroepsbeoefenaar adequaat te functioneren. Meer dan tweederde vindt dat zij over voldoende kennis en vaardigheden beschikt en 65% is van mening dat de opleiding in sterke mate heeft bijgedragen aan het kennisniveau. Tot slot, 71% van de in 2002 of 2003 afgestudeerde oefentherapeuten Mensendieck is het eens met de stelling dat de opleiding een goede basis voor de verdere loopbaan vormt.

De pas afgestudeerde oefentherapeuten Mensendieck is tevens gevraagd middels een rapportcijfer (1 t/m 10) aan te geven of de opleiding bij hun huidige functie aansluit. Het gemiddelde rapportcijfer is een 7,2 (tabel 28). Het laagste cijfer (6,5) werd gegeven door de oefentherapeuten die niet werkzaam zijn als oefentherapeut Mensendieck en ook niet op zoek zijn naar een functie binnen de oefentherapie Mensendieck.

Tabel 28: Gemiddeld rapportcijfer voor de aansluiting van de opleiding naar huidige werkveld van oefentherapeuten Mensendieck die in 2002 of 2003 zijn afgestudeerd

	rapportcijfer
Werkzaam	
Praktijk	7,2
Instelling	7,3
Beide	7,7
Waarnemer	7,0
Niet werkzaam	
Op zoek naar functie	6,6
Niet op zoek naar functie	6,5
Totaal	7,2

Voorkeuren en wensen

Aan de pas afgestudeerde oefentherapeuten die op 1 januari 2004 aan de slag waren oefentherapeut is gevraagd of men:

- veranderingen wenst wat betreft het aantal werkuren;
- in een ander(e) (type) instelling/praktijk wil werken;
- al dan niet tijdelijk wil stoppen met het werk.

Zo'n 39% (11 personen) wenst geen verandering in het aantal werkuren. De overigen (61% ofwel 17 personen) willen daarentegen meer uren per week te werken.

Op de vraag of de pas afgestudeerde oefentherapeuten Mensendieck in een ander(e) (type) instelling/praktijk willen werken, antwoordde 29% (8 personen) dat zij geen verandering wensen. Bijna tweederde (64% ofwel 18 personen) wil van type instelling veranderen. De instellingen die het vaakst als gewenste werkplek genoemd worden, zijn: revalidatiecentrum (door 28% genoemd) en school (behandeling) en instelling voor verstandelijk gehandicapten (beide door 22% genoemd).

Van de pas afgestudeerden die op 1 januari 2004 werkzaam zijn, heeft niemand (28 personen) plannen om binnen vijf jaar te stoppen.

Daarnaast is gevraagd op welke leeftijd men het werk als oefentherapeut Mensendieck wil neerleggen. Pas afgestudeerden wensen het werk neer te leggen in hun 59ste levensjaar.

8. SAMENVATTING

- Op 1 januari 2004 zijn er in Nederland naar schatting 905 oefentherapeuten Mensendieck werkzaam. Verreweg het grootste deel (93%) is vrouw.
- Circa een vijfde van de oefentherapeuten Mensendieck is jonger dan 30 jaar en 15% is 50 jaar of ouder.
- Rond de 91% van de oefentherapeuten Mensendieck werkt in een praktijk, 6% van de oefentherapeuten Mensendieck werkt in een instelling en ongeveer 3% werkt in beide.
- In 2004 zijn er 641 praktijk(adressen). In de meeste praktijken (67%) werkt één oefentherapeut Mensendieck.
- De praktijkhouders werken gemiddeld 28,2 uur per week *in de functie van praktijkhouder*. Praktijkmedewerkers werken gemiddeld 20,9 uur per week *als praktijkmedewerker*.
- De oefentherapeuten Mensendieck werkzaam in een instelling werken gemiddeld 20,4 uur per week (*in die functie*).
- 64% van de oefentherapeuten Mensendieck geeft aan vóór hun 61ste levensjaar te willen stoppen met werken.
- Het aantal inwoners per 1 Fte oefentherapeut Mensendieck bedraagt op 1 januari 2004 33.908.
- Van de oefentherapeuten Mensendieck die in 2002 of 2003 zijn afgestudeerd, is het grootste deel (70%) binnen één jaar na afstuderen aan de slag als oefentherapeut.

9. TOELICHTING BEGRIPPEN

Omgevingsadressendichtheid (stedelijkheid) - Typologie van gemeenten waarin de mate van stedelijkheid is weergegeven. Deze maatstaf is gedefinieerd als de gemiddelde adressendichtheid binnen een cirkel met een straal van 1 km. Met de maatstaf wordt beoogd de mate van concentratie van menselijke activiteiten weer te geven. De omgevingsadressendichtheid (kortweg: oad) van een gemeente is gedefinieerd als het gemiddelde van de oad van alle afzonderlijke adressen binnen de gemeente. Hierbij worden de volgende vijf categorieën onderscheiden (CBS):

Niet-stedelijke gemeenten:

Gemeenten met een oad van minder dan 500 adressen per km² (bijv. Lopik en Wieringen);

Weinig stedelijke gemeenten:

Gemeenten met een oad van 500 tot 1.000 adressen per km² (bijv. Rozendaal en Stadskanaal);

Matig stedelijke gemeenten:

Gemeenten met een oad van 1.000 tot 1.500 adressen per km² (bijv. Ede en Lelystad);

Sterk stedelijke gemeenten:

Gemeenten met een oad van 1.500 tot 2.500 adressen per km² (bijv. Apeldoorn en Gouda);

Zeer sterk stedelijke gemeenten:

Gemeenten met een oad van 2.500 adressen of meer per km² (bijv. Amsterdam en Delft).